

administreert mach werden, heeft bij advise ende denominatie van den Staten van Hollandt de vacerende personen" [lees: plaatsen] „gegeven de personen, hiernaer genomineert: Meester JAN VAN TRESLONG, President, meester WILLEM DE COCK, raedt ende procureur-generael; *raiden*: meester NIKOLAS VAN DER LAEN; meester ADRIAEN VAN DEN HOUFF; meester CORNELIS VAN DER BOUCKHORST; meester GERAARD VAN WIJNGAERDEN; meester NICOLAES VAN VALCKESTEYN; meester DIERICK VAN DEN NIEUBORCH; meester PETER VAN DER MEER. Ordonneert zijne Excellentie, dat de commissie voir den bovengen. president ende raiden gedepescheert werde in behoirlijcker ende gewoonlijke forme", [zoo] „zij luyden die begheeren te accepteren ¹⁾, ende dat dezelve, den eedt gedaen hebbende, nuyt crachte van dien ende *volgens 's Hoofs instructie* ²⁾, recht wijsen bij arreste, doende heurluyder sententiën executeren, zonder eenighe appellatiën aen te sien, zoo lange ende ter tijt toe *dat het acces tot den Grooten Raedt tot Mechelen* wederomme geopent zij. Gedaan tot Haerlem, op den 3den Novembris, anno XVC twe en 't zeventiich."

Hier volgt het ander besluit van 3 November 1572, houdende de benoeming van de politieke heeren ³⁾.

Den Prince van Orangiën, Grave van Nassau, enz., Stadhouder en de Capiteyn Generael over Hollandt, Zeelandt, Westvrieslandt, etc., oversien hebbende

¹⁾ Hieruit vloeit dus voort, dat dit stuk, dat KLUIT geeft in zijn *Historie der Holl. Staatsreg.*, III, bl. 420, gedrukt is naar een afschrift van de minuut dezer commissie, uit het door hem als *zonderling* betiteld register. Aan de benoemden zou dus deze aanstelling, deze commissie, „gedepescheert" worden; dit geschiedde, echter niet in den vorm van een afschrift maar in uitvoeriger vorm; men vindt afgedrukt bij KLUIT, a.w., III, bl. 422/425, een afschrift dier commissie, zooals ze den benoemden raadsheer CORNELIS VAN BOUCKHORST is toegezonden. In dit stuk wordt wel is waar, evenals in de hierboven afgedrukte commissie, den benoemde tot taak gesteld recht en justitie te administreeren (dus rechtspraak alleen), maar dan volgt, dat dit geschiedt tot „conservatie van Zijne Majesteits hoocheyt ende heerlicheyt", en van de „gemeyne welvaert", die „sonder justitie *ende ordre politycque*" niet zou blijven „subsisteren". Dit is te lezen, alsof de leden van 't Hof bleven belast met „zaken van politie"; 't is ook als 't constateeren van een gevolg van 't achterwege blijven van administratie der justitie op te vatten. (Zie de volgende noot).

²⁾ Deze verwijzing naar de instructie van 1531 alsmede het „redintegreren" van den raad provinciaal, in den aanhef vermeld, geeft voedsel aan de opvatting, dat 't oude Hof is hersteld met de oude, deels politieke, taak. Intusschen de Prins kon altijd later, met de 2 besluiten van 3 November 1572 in de hand, verklaren dat dit anders was en dat de instructie van 1531 van het opgeheven Hof, hoenzaer dit zaken van justitie en politie beide behartigde, richtsnoer bleef voor 't nieuwe Hof, dat enkel de justitie had te dienen.

³⁾ Het is ontleend aan hetzelfde „zonderlinge" register, en gedrukt bij KLUIT, a. w., III, bl. 319.

de personen, zijne Excell. bij geschrifte overgelevert, omme daer vuyt te verkiesen zeecker getal, die vuyt den name ende als volcomelijck geauthoriseert van den Staten van Hollandt ende Westvrieslandt meest continuelijck neffens zijne Excellentie souden wesen, omme met dezelve te besoigneren, raetslagen, ende te helpen resolveren 't gemeenbeste van denselven lande, heeft daer vuyt verkosen dieghenen, hiernaer genomineert". Volgen de namen. „Gedaen tot Haerlem, den 3den Novembris anno XVC twe en 't zeventich.

Het stuk, houdende aanstelling der raden van het Hof, is ook gedrukt in het bekende artikel van BAKHUIZEN VAN DEN BRINK, *De eerste vergadering der Staten van Holland*, opgenomen in *Het Nederl. Rijksarchief*, 1857; zie bl. 15 aldaar ¹⁾.

Opmerking verdient dat bij de instelling van het nieuwe Hof de Prins bepaalde dat het zal „recht wijsen bij arreste" en daaraan toevoegde: „doende heurluyder sententien executeren, zonder „eenighe appellatien aen te sien, zoo lange en ter tijt toe dat het acces „tot den Grooten Raedt tot Mechelen wederomme geopent zij".

Voorloopig was dus dit Hof in Holland de *hoogste* rechter.

De Prins was in die dagen *de man*, en de raden in het Hof zullen wel dankbaar geweest zijn voor hunne benoeming. Maar

---

¹⁾ Mr. TONCKENS teekent omtrent deze stukken aan: Een gelukkig toeval heeft gewild dat deze belangrijke stukken (zij het niet in originali) bewaard zijn gebleven. Ze zijn (blijkbaar door een verzamelaar) gecopieerd in het „zonderling register", waaraan KLUIT ze in 1803 ontleende, dat (zooals hij zegt) „tot heden onbekend" was, hem (blijkbaar bij toeval, en na het verschijnen van zijn eerste deel) in handen kwam, en thans berustende is op het Algemeen Rijksarchief, — genummerd Holland 1788 — waarvoor het, blijkens een op het stuk gestelde aantekening, is aangekocht op „eene auctie bij Scheurleer te 's-Hage, 16 December 1844, n°. 95 m. s." Hoezeer KLUIT met dat „zonderling register" niet recht weg wist, heeft hij aan de veridiciteit (terecht m. i.) evenmin getwijfeld als BAKHUIZEN VAN DEN BRINK, die het door hem afgedrukte besluit ook daaruit overnam. Deze staat vast, als men de geschiedenis nagaat van den eersten tijd van het nieuwe Hof van Holland, waarvoor o. a. te raadplegen SLICHER, „Register van de namen en wapens van de Raden „en Ministers van het Hof van Holland, 1425 - 1787", een merkwaardig stuk, waaraan veel moeite is besteed, en waarin, na eene „Korte beschrijving" betreffende het oude Hof van Holland, is opgenomen eene „Korte aantekening" over de „vernieuwing" van 1572, die echter met voorzichtigheid moet worden geraadpleegd. De besluiten werden genomen door „*Den Prince van Orangiën, Grave van Nassau, etc., Stadhouder van Hollandt, Zeelandt, Vrieslandt ende Uytbrecht etc.*, dus op zijn naam. Dit verdient de aandacht om de in 1573 door het Hof tegen dien vorm gevoerde oppositie, waarover nader.